

Vyjádření pro ČTK

Dokumentární film ruského státního televizního kanálu Rossija „Varšavská smlouva – odtajněné stránky“, který se mimo jiné věnuje (zhruba v 13. až 25. minutě stopáže, dostupné na <https://www.youtube.com/watch?v=4ke7lCbg-1s>) intervenci armád Varšavské smlouvy v Československu v srpnu 1968, představuje pozoruhodný návrat k nejzprofanovanějším metodám sovětské propagandy, jimiž se Moskva v roce 1968 pokoušela obhajovat intervenci, jež podle mezinárodního práva nebyla ničím jiným než nevyprovokovanou agresí proti suverénnímu státu. Opakuje mnohokrát vyvrácená tvrzení o přípravě ozbrojeného převratu a skladech zbraní, jež sovětská vojska objevila (ve skutečnosti šlo o sklady zbraní Lidových milicí), o přípravách NATO k aktivnímu zásahu v Československu (západ se po celou dobu „československé krize“ choval naprosto pasivně), o omezenosti protiinvazního odporu na centrum Prahy (ve skutečnosti odpor Čechů i Slováků byl celonárodní, rozhodný a intenzivní, zlomila ho až kapitulace československého vedení v Moskvě) atd. atd.

Je nemožné si neklást otázku, co tento obrat a návrat k dávným metodám dezinterpretací dějin znamená. Vždyť od intervence se ve své době jasně distancovali Michail Gorbačov, Boris Jelcin i Vladimír Putin. Také celá plejáda ruských historiků – ať v samostatných knihách a článcích, či v rámci širších mezinárodních projektů (nejnověji třeba N. G. Tomilina – S. Karner – A. O. Čubarjan (eds.): „Pražskaja vesna“ i meždunarodnyj krizis 1968 goda, Moskva 2010) pomohla objasnit důvody, genezi i průběh intervence. Samozřejmě způsobem, který naprosto protičečí dikci dokumentárního filmu vysílaného stanicí Rossija. Jejich texty a argumenty přitom jistě nejsou ruským filmovým dokumentaristům nedostupné.

Takový nepřijatelný přístup ruské televize nelze než pranýřovat. Zároveň je třeba doufat, že se proti němu ozvou i ti mnozí ruští historici, novináři ad., kteří se v uplynulých desetiletích dokázali zabývat problematičtějšími epizodami ruských a sovětských dějin úplně jiným způsobem.

Oldřich Tůma,
ředitel Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v.v.i.

Praha, 29. května 2015